

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Elfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejéről való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

Tartalom. Nyilatkozat. Beszéd. Dész. Szászváros. Nagybanja. Igazítás. Külföld. Hirdetm.

Nyilatkozat, az erdélyi oláh nemzet értelmesbjei részéről az unio tárgyában. A' Pesti Hirlap, mint az ujonan alakult önálló magyar kormány elvek közlönye, közelebbi martius 18-diki 3. számában egy felhívást intéz az erdélyiekhez, im e' szavakban: „Felszólítjuk hazánkfiat, kik a' Királyhágón túl laknak, nyilatkozzanak határozottan és férfiasan az unio mellett. Hazánkfiat a' királyhágón túl! egyesüljete velünk, legyen közös jövődök jóban roszban.“

Nem tevé a' felhívás csak egy nemzethez, hanem a' Királyhágón inneni minden lakosokhoz testvérileg intézve, másfelől pedig az erdélyi magyar megyék és székelyszékek, ezen felhívásra készségeket és buzgó hajlandóságukat hírlapilag és megyegyűlésileg kijelentvén: jobbat nyújtja az erdélyi egy millió's két három száz ezerből álló oláh nemzet is, nem csupán az érintett példákat utánozva, hanem benső legtisztább, és mindig híven ápoltt rokonszenv és érzelemtől buzditva, magas de egyszermind szoros köteletségének ismeri maga részéről is nyilvánítani mind azt, hogy az említett felhívás tudomására jött, mind, hogy miként fogadta legyen azt.

Értesülvén mi erdélyi oláhok arról, hogy a' nagy Magyarhon, hű osztrák tartományainak is szabad alkotmányt kegyelmesen engedő felséges fjedelmüktől, minden honlakos számára egyenlően, azért minden jogkülönbség nélküli szabad alkotmányt kért és nyert, még pedig nem valami szomorú előzmények után, hanem békésen; és hogy már miis, kiket az ide diadalmason béjött vitéz magyar nemzet évezred előtt itt talált, kik ezer éves együttlétben, a' hon fentartására, dicsőségére a' vitéz magyarokkal öszszetett vállakkal közremunkáltunk, a' magyar honnak, saját hitvallásunk, nyelvünk és nemzetiségünk megtartása mellett, minden jogokkal felruházott, szinte édes fia letünk, keblünket a' legélelkebb öröm és gyönyör föltötte bé, örömköneyek áradoztak szemünkől, melyeknek forrósága nálunknál boldogabb magzataink szemléletére növekedett.

Leborulunk előtted hatalmas Isten, ki könnyörülve rajtunk, elérni engedéd megváltásunk nagy napját, ki a' te képedre teremtett embert, emberi jogaiba visszahelyeztetni, ki az örök igazságnak, az általad szabott természetörvények szavának diadalát elcsüggedésünk szinte tetőpontján oly csudálatosképpen eszközled! Üdvözlünk téged felséges szeretett fjedelmünk, legtisztább lelkünk és háládatos szívünk mélyéből! Neked jutott az emberinem polgári megváltásának halhatatlan dicsősége, ki azt engedni nagy valál, hogy minden alattvalód egyképpen szeretett, egyképpen boldogító atyának a' legmélyebb tisztelettel, és hozzád szintugy mint dicsően uralkodó házodhozi rendíthetlen ragaszkodással ismerjen, valljon és érezzen; a' te neved és e' tette a' menynevei gondviselés jutalmat ígéro lapján van feljegyezve.

Üdvözlünk téged dicső Magyarhon! szívünk, leghálásb keblünk mélyéből, hogy embertársaid siralmain és nem érdemlett nyomor-

rain megindulván, azokat isteniöl nyert jogaikba visszahelyezni, töle nyert erejének gyakorlása, használhatása elleni gátokat lerontani nagy és dicő valál! Üdvözlünk titeket Magyar- és Erdély ország istentől kijelent lelkes nagy bajnokai! kik mély belátástokkal, sok fáradsággal szerzett bölcsességekkel, isteni sugallattól ihletett felebaráti kebellet, egekből származó, oda tekintő és vonzó szívességtökkel, hajthatlan, tán menynevei lény által élesztett és istápoltt, önfeláldozástok veszélyeitől nem irtó elszántságtokkal, a' szent íge teljesítésére, a' mi megváltásunk zászlóját előlvittétek!

Tudjátok meg, a' mi és maradékaink emlékéből előttünk ismeretes nagy neveitek soha de soha ki nem fognak töröltetni; birjuk, öleljük mi tiszteletre gerjesztő legbecsesb képeiteket, sőt nagy részben ismerjük fény sugarokkal körülövedzett személyeiteket is. Aldás, az Isten örök áldása szálljon reátok és családaitokra! Azonban van hozzátok, szentügy nagy bajnokai, és hozzád dicső magyarhon, egy komoly, egy férfias szónk is, viszhangul a' fent említett felhívástokra, az tudnillik: hogy miután ti minket, eddig nagyrészben nyomoru urberéseket, még alább súlyosított, kint látott jobbhagyokat, magatokhoz felemeltétek, a' tovább viselhetetlen igát rólunk levettétek, minket emberekké tettétek; miután ti minket is királyföldi oláhokat, és más nem szász ajku lakosokat, kik bárha szászajku lakos társainkkal egyenjogúak voltunk, minden honi törvények és kormányrendeletek szerint, mégis általok, jövények, magyarérdéktől elválók, és évről évre ellenszenvvel szaguldozókat által, jogainkból kiszorítottunk, talán a' hon előjárói közönbösége miatt is, mindenesetre pedig e' hon kipótolhatlan kárára és gyengítésére: a' minket illető közös jog használatára, és polgári állásra felsegitettétek, hálátlan és hozzátok nem méltó népsópredéknek tartanók magunkat, ha hozzátok lelkünk és testünk minden erejéből nem szitanánk, ha az általatok nagylelkűleg ajánlott egyesülést örömittason el nem fogadnók. Legyen tehát ezennel hirtetekkel, hogy mi erdélyi oláh nép, nem ugy mint N.Szebenben némely szász ajkuak, kik a' külföldi színeket viselik, a' ti nemzeti színeiteket tűzendjük hű melleinkre, veletek egyesülni, a' közös hon boldogítására törekedni, jóban veletek együtt örvendezni, noszban együtt küzdeni holtig készen vagyunk; kérvén titeket, hogy minket, őszinte, nem hálátlan társaitokat, nagy lelketekhez képeest fogadjatok, hogy addig is, mig az egyesülés innepe felderülne, jogaink használhatására, gyakorlatára miis, az uralkodó királyi ház fentartására, dicsőítésére és Magyarhon újjászületésére mihamarább közremunkálhassunk.

Éljen jó királyunk V. FERDINÁND!

Éljen a' magyar önálló kormány!

Unio, szabadság, egyenlőség, testvériség! Ezek jelszavaink. Többen.

B. Szolnok rendei april 3-án közgyűlést tartanak. Elnök főbíró elmondván a' közelebbi eseményeket, ezekhez képesti 's azokat hasznunkra fordítandó tanácskozásra hívta föl. A' tanácskozást Földváry József kezdé következőleg: Egy fontos időnek hatá-

rán állunk, melynek nagyszerű reményei csak homályosan emelkednek fel előttünk. 33 év mult el az óta, hogy hazánk, a' felséges aust. ház kormányja alatt, kevés változásokkal, egyformaságban, 's közben közben örömnappokat is élvezve, senki nem tagadhatja, békében fenállott. De most tk. rr. a' közkívánatok többek 's nagyobb szerűek, mit meggátolni nem kell, nem is lehet; haladnunk kell az idővel: 900 év óta fenálló alkotmányunkat, a' kor lelke után igazítani, eljött az idő. Hogy az idő szerint lassankint tenni célszerűbb lett volna, az igaz; hogy ez miért nem történt így, nyíltan mondhatjuk, nem egészen magunk vagyunk okai. De a' lassu haladáson már túl estünk, egyszerre kell legalább fél századot átszökünk; tettnek napjai vannak most, tehát nekünk is tennünk kell, még pedig véleményem szerint mindenek felett az előttünk csaknem utóéletlenül előre haladt testvér M.honnal egyesülnünk kell. Ennek ránk nézve üdvös voltát 's egyedüli menekvésünket senki kétség alá nem hozhatja. Ne szalaszszuk el t. rr. e' jó alkalmat, midőn testvéreink is tárt, ölelő karokkal várnak, kérjünk mentől hamarabb országgyűlést; továbbá gondoskodjunk közbátorságunkról. Ha mellőzzük is azt, hogy törvény szerint minden nemes ember katonának született, ha ez mondom nem is állana, de most a' midőn bár mily kicsi statusa is Európának felfegyverkezett, az okosság kívánja tőlünk is azt tenni. Ki áll jót arról t. rr., hogy valamelyik szomszédunk vagy még távolabbi népnek is nem fog eszébe jutni, hogy minket megtámadjon, mily jól esnék, ha akkor bizva fegyverbeni gyakorlottságunkban, hideg vérral várhatnók a' megtámadást, nem pedig mint megtörtént emlékezetünkre, róppant zürzavar 's remülés közt fogtak eleink fegyvert. Én részemről 's bizonyosan bár ki is örömebb halok meg fegyverrel kezemben, édes hazámat, királyomat védve, mert legalább reményem lehet, hogy győzhetek, mint fegyvertelenül minden remény nélkül veszni. Kérjük meg t. rr. a' k. f. k.széket, hogy ebben legyen segédünk, addig is tegyünk hathatós lépéseket a' nemzeti őrsereg felállítására. Nagy és fontos remények rejlenek a' már megkezdett és következő idők kebelében, melyek, hogy áldásos valósággá váljanak, egymás iránti határtalan bizodalomra, egyetértésre 's a' multak feledésére van szükségünk; mindnyájan csak egy célra törekedjünk, 's ez hazánk, nemzetünk boldogítása. Ha kölcsönös bizodalom lesz közöttünk, szoroson fog csatolni egymáshoz, és ugy bár mily akadályokat legyőzhetünk. Legyen tk. rr. jelszavunk: királyunk, hazánk, egyetértés 's bizodalom egymás iránt. Ezen előadáshoz egyértelműleg kívánták a' rr. hozzá adni azt is, hogy az egész osztrák birodalomban már föl levén szabadítva a' sajtó, szabaddá tétessék az Erdélyben is. És így küldetett a' már e' lapban közlött fölírat küldöttség által Kolozsvarra főkorm. ő nmlgához.

Nemzeti rendőrségnek mikénti föllállítása módjáról tervet készíteni, választmányra bízott.

Mindezekről a' gyűlésen jelen volt magyarul nem tudók küldöttség által értesítettek.

Országgyűlési utasítások készítésével vá-

lasztmány bízott meg, mely választmány a választandó követ urakat azokkal terhelné bizonyosan nem fogja. A követválasztást egyszerűen e gyűlésről másra halasztók.

A hamis bankjegyek készítéséért több év óta letartóztatott 's még meg sem idézett rabokat kezesség alatt elbocsáttatni 's ügyöket hat hónap alatt elláttatni, megkeresők a kormányzókat, oly hozzáadással, hogy különben a helybeliekről e t. hatóság fog intézkedni.

A magyar országgyűlés iránti bizalmunkat jegyzőkönyvileg, a ministerium irántit feliratilag nyilvánítjuk, a nádornak is feliratilag hálás köszönetet szavazunk eddigi erélyes fellépéséért. Ezen feliratok így hangzanak:

Nádor ő fenségéhez. Mély tisztelettel járulunk fenséged elébe, kifejezendők azon őszinte hálánkat, melylyel fenséged iránt minden magyar tartozik.

Fenséged példátlan nagylelkűséggel tévé magát a jelen viharos időkben a haladás és alkotmányos kifejlődés élére; és leginkább fenségednek köszönhetjük, hogy a magyar nemzet vér nélkül vívta ki alkotmányos kívánatait, 's a királyi szék rendületlen dicsőségben maradt.

Tudjuk ugyan, hogy fenséged a miket tett, nem azért tette, hogy ezekért hálára számítson, de tette azon nemzet iránti belső vonalomból, melynek kebelében fölnevekedett, 's mely ragaszkodását 's reményeit fenségedre fűzte; de nekünk magunknak esik jól 's érzünk boldogságot akkor, midőn fenségednek dicső tetteiért nyilvános hálát 's köszönetet mondhatunk.

Terjeszse ki fenséged magas pártfogását e bérczes honra is, 's mindent tehető közbenjárásával eszközölje a két országnak oly rég ohajtott egyesülését, hogy fenséged kormányzói intézkedése alatt a nemzetűdvőt mi is mentől előbb élvezhessük. 'stb.

A ministerelnökhöz.

Tisztelt gróf ministerelnök ur! Üdvözlök e nemes megye rendi a minister urakat új és dicső pályájukon. Önökben a nemzet megváltóit tekintjük, kiket a mindenható küldött el százados szenvedések után, hogy önök által a haza állandó boldogsága elkezdődjék.

Mielőtt honunknak elhalaszthatlan egyesülése országosan megtörténék, már előre is e megye rendi bizodalmaikat 's függésüket nyilvánítják a magyar ministerium iránt, 's minden lépéseire áldásos sikert ohajtanak; melyeknek kijelentése után mély tisztelettel maradunk. 'sat.

A köznép a jelen mozgalmak céljáról 's a teendőkről küldöttség által fog felvilágosíttatni.

Ig. főbíró, a szükség úgy hozván magával, a szokott formáság mellőzésével közgyűlést tartand.

Szólnom kell a megyei teremen kívül történetekről is, mert csak így szolgálhatok igazán a nyilvánosságnak.

Megyénkben vannak néhányan, kik a multból sem nem tanultak, sem nem feledtek; de ezt tenni nem is akarják, a mit suttombani működésük eléggé bizonyít. A megyei tisztségnek becsületére válik, midőn ezekben részt nem vesz, 's ellenük erélyesen fellépni nem vonakodik. Főispán ur közelebről lemondott, nyilvánítván, mikép őt többé semminemű kérelem vagy hatalom sem kényszeríthetendi a letett hivatal folytatására vagy visszavételére. És mégis a régi világ emberei petitiókat járatnak szerte a dézsi polgárság 's miveltséggel kevésbé bíró vidéki nemesség közt aláírás végett, melyben az önkintesen lemondott főispánt a felsőbbség által hivatalába visszatételni kéri.

Mi a volt főispán ur ebbeli szilárd elhatározottságát jobban ismerjük, mint sem, hogy lemondását megbánónak 's még a hivatalba visszavételére is kívánczónak gondolnók őt, 's ha csak épen ennyit tárgyzó petitió aláírása körül forogna a dolog, szót sem tennénk. De miután e részben főleg épen a teendőkről tartatott

közelebbi többszörös tanácskozmányok 's a közgyűlésben egyhangulag nyilvánult akarat 's szellem elleni erőszakos 's ámitgatásra épített reactiót látunk előállítatni: nem mulaszthatjuk el az illetőknek ebbeli eljárását rosztalni, 's azt ép a volt főispán becsületi érdekével is nyilvánosan özszeütközőnek nyilvánítani.

Uraim! kik ebben nyíltan és láthatlanul működnek, ha már nem akarják, vagy nem is tudják megfogni, mi az a parlamentális kormány? miért nem léptek ki nyíltan, mint férfihoz illik, e részben szándékkal a közgyűlésben? Tudjuk már az egészet: önök a régi emberek, 's most is, mint ilyek a haza jövődjével mit sem gondolva, az értelmetlenség elcsabított táborával akarják a polgári-sodást 's szabadságot leszavazni, 's a mozgalmak éléről az intelligentiát lerántani. Az ilyen szereplők hasonlók a festett koporsóhoz, 's az ilyektől mindenkinek őrizkedni kell.

Uraim! Önök ily móddal nem szereznek hazát, hanem azt is a mi van, nyilvános veszélybe döntik; 's ha már önök eddigi sülyedségükből még most sem akarnak kibontakozni, 's a honnak csak egyetértésen építhető csendességével mit sem képesek gondolni, 's a belbéke fentartására segédkez nyújtás helyett eléggé vakmerők jobbuak látni a belzavarok 's egyenlenség gerjesztésén munkálni, legalább kimélik meg becsületét azon férfinak, kinek segítségével önök az idő kerekeit megállíthatni 's a jelen koreszméit, mik tényekben mutatkoznak, visszautasíthatni, eltemethetni hiszik 's megállható gyanúsításoknak ne tegyék ki személyét, ki a változott körülmények közt is elég becsületességgel birt magas hivatali állásáról becsülettel lelépni, hová őt semmi nemű mánás főispánságtól irtozásuk 's unio- 's a vele együttes eszmék létesülésétől borzadásuk 'sat. sem fogja többé viszszaültetni.

Higgyék el önök uraim! hogy a már mivel Európában dicsően kivivott polgári szabadság tovább terjedésének megakadályozására ilyen eszközök még pártjuk bécsi főnökének adott Metternich féle híres instructioban sem lehettek ajánlva; azonban ha önöknek privatim netalántán ilyszerű kaptát küldöttek volna, jusson eszökbe, hogy a desperatus eszeveszettségű, 's egyetértést zavaráson állott kormányrendszer 's ennek eszközei már is kimentek divatból, és többé a szabad sajtó uralma alatt nem is kondul meg számukra a feltámadás harangja.

A hon szerelmére kérjük, hagyjanak fel önök bár egy időre az ilyszerű destructiv contrademonstratiókkal, ellen esetben nyilvánítjuk azt, mikép mi önöket névről névre be fogjuk mutatni a nyilvánosságnak, ki előtt önök aztán mindenről felelősök. Emlékezzenek vissza az installatióra, mily bő és mindentakaró köpenyeg volt ekkor a megye 's most önök lelketlenül nem akarják 's felnek vele betakarítani azokat, kik eddig azon kívül voltak.

Dézs városában a nemzet-örtség pár nap alatt alakuland.

April. 10-kén a casino előtti téren számos gyülekezet a Mult és Jelent, több okoknál fogva, mikből jelenleg elég legyen az apr. 7-ki sz. bani szerk. nyilatkozat megemlézése, 's még most is rossz iránya, közegyetértéssel megégette 's becsülettel nem bírónak nyilvánítá azt, ki azon tévesztett irányu lapba ezután is e város vagy megyéből ir. Negyven nyolcz óra alatt a társalkodási egylet is eljárta vele e tánczot, 's ezzel olvasó 's minden teremeiből kiküszöböli. Hogy tetszik? 'S ha szerkesztője meg akarja ezt előzni, lapjait ne küldje többé a casinonak, 's ha ezt teszi, ezen szolgálata jobb neven fog vétetni mint az eddigi. Ha szabad a sajtó, itt a nevem is most. Dézs 1848. april. 10. Mózsá Samu.

DÉZS apr. 10-én. Csak röviden írok, a közelebbi reformmozgalmak következtében városunkban felmerült nevezetesebb eseményekről, mert tudom menyinyi érdekesebb tárgy igényli

az Erdélyi Híradó hasábjait jelen átalakulási korszakunkban.

A királyi főkormányzó felszólítása nyomán megkésztültek a közelebbi községi (universitas) gyűlésekben a városunkban felállítandó nemzetörtség szabályai a kolozsvári mintájára, alkalmazva sajátos városi viszonyainkra, 's már számos jelentékeny nevet is láthatni az aláírási íven. De míg a felterjesztett szabályok megerősítve lejöhethének, addig is önkintesen aláírás útján alakult egy kis társaság többnyire ifjakból, kiknek szándékuk a fegyverforgatásban magokat gyakorolni 's éjjelenként őrködni.

Dézs város községére nézve meg kell említenem, hogy e testület már régóta van kiegészítetlen: a város és megye között némi közjogi kérdésekben támadott viszályok miatt, 13 választott községi tag és tanácsosi állomás is van ürességben, mi minden bizonynyal nem jó befolyással van a város közérdekére, midőn jelen nevezetes időszakban mentől többeket kellene részeltetni az alkotmányos jogokban. Véleményem szerint, miután a választott községi tagokra megtörtént a választás, a szózat többséget nyerteket minden habozás nélkül fel lehetne esketni, hisz azon városi sajátos törvény, mely a tagoknak megyei főispán általi megerősítését rendeli, mint törvénytelen, nem a maga rendén készült, nem bir egészen kötelező erővel; ezt maga a városi igazgatóság is több ízben kimondotta... Tehát rajta, siessünk mentől többeket bévenni az alkotmány sánczai közé, hisz ez jelszava újja alakulásunknak. Olvasva a lapokból, hogy a magyar fővárosokban mindegy kétféjű sasok leszedettek, lotteriák eltöröltettek, nálunk is utánzásra talált a példa: eltüntek néhány óra alatt a tulajdonosok önkintesen beléegyezésével, erőszakos kitérés nélkül minden sasok, az erő és hatalom, ezen korunk szellemével nem egyező jelképei. N. L. városunk kereskedő, 's helybeli hazafi polgártársunk a nagyszebeni kis lotteria kezeléséről önkint lemondott azon reményben, hogy nem lesz városunk lakói közül senki oly önző rossz hazafi, ki a szegénység ezen valódi métegye terjesztésére segédkezettel nyújtson az ügyvivőség elvállalása által, hahogy országosan el nem töröltetnék a zsarolás e neme is.

Petőfi nemzeti dala tegnap előtt a Zelényi Lajos igazgatása alatt városunkban mulató, 's folytonosan a község kitünő pártfogásában részesülő becsületos kis társaság egész személyzete által nagy hatással énekeltetett 's közkívánatra ismételtetett. Mint halljuk M. K. tanár alkalmazá énekre 's minden eddigieknél legsikerültebb dallama a jeles költeménynek.

A napokban azon aggasztó hírek érkeztek városunkba, hogy a megyében több nemű igazgatások történtek; jelesen az egyházi nemések között aláírási ívek keringettek az unio ellen, minek következtében a megyei elölkség erélyes lépéseket tett minden ily nemű szándékok megakadályozására, a lázítókat személyesen behívata, sőt a közelebbi közgyűlés határozata következtében néhány népszerű hazafiak 's tisztviselők a vidéken járnak, 's az értetlen népet világosítják, 's igen jó sikerrel; mert megyénkben a közrendet és csendet zavaró semmi nemű események nem történtek, a dolgok a szokott kerékvágásban rendesen folynak, mi megyénk békes szellemének, 's az előljáróság erélyes közbenjárásának köszönhető.

Nagy befolyással vannak a kedélyek nyugtatására néhány vidéki derék földesurak, kik nem csak a papok, esperestek által világosítják fel a népet, de magok is atyailag beszélgetnek, társalognak jobbágyaikkal népszerű modorban a napi renden levő fontosabb eseményekről.

A napokban egy tisztviselőt hallottam mikint beszélt a néphez oláhu. Szabadjon előadása tartalmát, mely nyelvünken körülbelől így hangzott, közleni: „Talán hallottátok, hogy közelebről királyukat elcsapták a francziák, jól tették; nem volt arra való ember; de a mi

királyunkkal semmi méltatlanság nem történt; mert jó ember, csak azon többnyire német urak voltak rosszak, kik ötet tanácsolták. Látjátok, nekünk az a célunk, hogy ezután a mi kedvelt magyar embereink adjanak tanácsot jó királyunknak; mi rendelkezünk adóból gyűlt pénzünkkel, az a célunk, hogy mi is urak, ugy csináljunk utat, ugy fizessünk adót, tehetségünk szerint, mint ti szegények, ugy részesüljünk a terhekben. Magyarországon ezek már mind megtörténtek, azért akarunk mi egyek lenni Magyarországgal, hogy ha valami bajunk lenne, legyünk erősek, hatalmasabbak mint eddig voltunk; mert minden egyesített erő hatalmasabb, tudhatjátok; ez értelme azon szónak, mit ti is hallottatok: unio.

Sok ily jó akaratú hazafit! 's nincs mit félni a lázítástól!

A közgyűlés alkalmával egy oláh nemes is fel szólalt anyai nyelvén, hogy tudósítsák őket saját nyelvükön, miről vitatkoznak, 's miután többen kiküldettek, 's megmagyarázták a dolgot, tökéletes meggyugvásukat, 's öröm érzeteket nyilvánították.

Szászváros. A nemzetegység felé haladási irányt felfogni képes szászvárosi lakosság, még mart. 29-én a sürgetően teendő elintézés végett, a casinoterembe meghívott szászatyafiakkal egyetemben, mart. 3-ára népgyűlést határozott. Célja ezen gyűlésnek a Bethlen-Józsikaféle program elfogadása 's pártolása volt. De másnap este, a népgyűlést megelőzőleg, a szászatyafiktól meghívott magyarság előleges vitatkozás után, kézbeadás 's a jelen volt papoknak egyesség csókjával pecsétlé meg a megállított határozatot, melynek tartalma szerint, ez egyszer, csak is a Bethlen-Józsikaféle programot lesz vala teendője a népgyűlésnek a székgyűlés elébe terjeszteni.

Városunkban általános volt az öröm, mert keblünkben ébredezni kezdett a hit, hogy hazamos ideig tartott zavarokból végre kibontakozhatunk.

Azonban másnap a 8-9 órára összehívott városi 's széki polgárság tíz óra utánig is hasztalan várakozott a szászatyafiak után. Ezek kétszeri, háromszori hiradás dacára is meg nem jelentek.

Végre az összehívott nép által a teendők programja elfogadtatott. Örömríadás 's az ígérkezett szép jövőnek sejdítése közt a casinora a nemzeti lobogó kitűzetett, míg a másikat a tanácssteremhez kísértük.

Es itt talált bennünket a máshol összehívott szászatyafiak küldöttsége, a tegnapi közös határozat ellenére, az uniót tárgyazólag, írásbeli föltételeket benyújtandó. Utasításuk volt a népgyűlés petíciójába csak ugy ígérni meg a szász atyafiak belégyezését, ha az általuk szabott föltételek a népgyűlés által elfogadtatnak. Ezen föltételeknek magán véleménykint ajánlott elfogadása az illető küldöttségnél vizsgálva nem találván, részükről azon nyilatkoztattal, hogy ők ezuttal az uniókivánáshoz sem állítolag, sem tagadólag szólani nem akarnak, távoztak, 's a népküldöttség, itt még nem látott néptömeg kíséretében, a tanácssterembe vonult.

El nem hallgathatjuk itt azon körülményt, mely nyilvános demonstratioja a burocracia elbizottságának. A figyelmetlenség, melyet a tanács a népgyűlés ellenében kifejtett, nagyobb szerű eseményekbezi szokatlanságból ki magyarázható, de semmi esetben sem megbocsátható.

A tanács előtermébe tódult nép, holmi aprólékosságok tárgyalása miatt, csak is akkor, midőn ingerültsége a végfokra csigázott, bocsáttaték bé.

Pedig e számos nép rendet nem bontott 's még csak az illedéket sem sérté meg.

A népgyűlés kívánsága a tanács által el nem fogadtatott, de rendes uton a k. főkor-mányszékhez felküldetni ígértetett.

Este a piaczsoron lakó magyarság e ne-

vezetes nap emlékére ablakvilágítással tisztelgett az unio nagy eszméjének.

Es én e körüli nézetimet szándékozom röviden kifejtteni.

Nem szükség említenem, hogy az unio eszméje kis honunkban is megért; hogy fenállásunk, életünk egyetlen elvitathatlan feltétele: özszeolvadás az anyaországgal; csak is a keletkezett scrupulusokat volna célozom elenyésztetni.

A szász nemzet nemzetiségének palladiumát veszélyeztetve látja.

Én nem.

Én azt mondom, hogy a magyar nemzet az egygyéválendő hon lakóit szeretettel akarja karolni, ápolni 's boldoggá, nagygyá emelni. Emlékezzünk csak vissza az elválás előtti időkre. Kiknek körében, kiknek kormánya alatt éltek 's tarták meg nemzetiségüket a szászok. Magyarok voltak azok 's magyarok leendnek ezek is; a szabadságnak, egyetértésnek 's testvériségnek teremői 's ápoló barátai.

Én veszélyt az unio által a szász nemzetiségre nézve nem látok. Nem hiszem, hogy nemzetiségünk barátai kockáztassák azon elvet, melyet a szabadság kimondásakor kitűztek volt. Fognak módokat találni — én meg vagyok győződve — hogy e honnak minden lakói elégedetten 's boldogul élhessenek.

Aggodalomnak tehát nincsen helye, 's a kifejlésre törvő reactio, nézetem szerint, csak is kedvetlen benyomások szülője lehet. Kezet ide dissentiens szászatyafiak, mert jól tudom én, hogy csak a fenébbi aggály tüzeté kapotokra fehér kokárdátokat; lám mi közönyösön vesszük a bicolor, melyet ama harmadikhoz adatok, mert jelszavunk: szabadság, egyenlőség, testvériség!

Századok multak el 's az oláh nép inkább vagy kevésbé vala elnyomva; századok jövendnek, míg ily nagyszerű eseménynek lehetünk tanúi a népek történetében. Korunkat elkészítve előállott a nagy reformator, az időszellem, a társulatunk lánczozatát megakasztó, nevetéses rangkülönség megdőlt, 's romjain nyujt testvérkezét a szivben méltányos nobili hason polgártársának; mert él kebelében a hit: csak így állhat meg a magyar, ha egyek 's hasonlóak a polgárok. Igen csak bizalom, e hon még nagy lehet, mert egyesülni tudott.

Honfiak! honomnak büszke érzettel üdvözelt polgárai! a hon, a nemzet és a jövő érdekében:

Szabadság, egyenlőség, testvériség!

De rend és béke is!

Nagy Imre.

Nagybánya. A sajtószabadság 16-dik napján. Többek felszólításának engedve, örömmel értesitem önöket alkotmányos mozgalmainkról; higgadtan és lehetőleg hűrviden, nehogy soraim érdekesebb tárgyon ejtse nek csorbát. A pesti mozgalom híre ide is eljutván, általános lelkesedés szálta meg az eddig is egyébkint egyhangu, de kivételes, kedélyeket. A bizonytalanság gazdag élelményül szolgált a kíváncsiságnak. Utcáink a szokottnál népesebbekké váltak, a mozgalom élénk; és a tudnivalgy általános lett. Békétlenül néztünk az e hó 22-ére kitűzött közgyűlés elébe, melynek érdekét három gyors postán jött levél nevelé. Az éjt békétlenül aludtuk által, feszült figyelmünk a történetidőkre volt irányozva. Nem tudom más, de én így éreztem. Felderült 22-ke. A város ház és casino épületeit csinos nemzeti lobogó ékíté. Ez utóbbiból eddig a germanomania egészen kiűzte a nemzetiséget, 's ennél fogva igen örvendetes volt látnom az idők és szokások változását. Adja Isten egészségökre. A tanácsház tereméi fuladásig tömve voltak. Először követünk, Metternich megszökését tudató, másodsor a nméltóságú h. tanácsnak szabad sajtóra, harmadsor ugyan csak követünknek a pesti forradalom és felelős magyar ministeriumra vonatkozó levelei örömrivalgások közt felolvasatván, városunk a 12 pesti pontot nem csak aláírta, sőt több hason

szelleműekkel terjedelmesítette. Breuer Lajos tevékeny keblü polgártársunk indítványára, a polgári őrsereg minél előbbi létesítése szönyegre kerülén, választmány nevezetett ki, javaslat készítése végett. Az eddig zárt gyűlések e naptól fogva közgyűlésekké váltak. Nem akarom megnevezni kitől, de hallottam itt ilyetén czimezéseket: tekintetes, nemes magistratus és választó communitas! E' szavak igen szépen hangzottak ez előtt, de már lejárt idejük. Utalhatom e tekintetben az illetőket Pestmegyére és városra. Kossuth Lajos finánczminister urat, honfui kitűnő érdemeinél fogva, közönségünk a magasztosultság ne továbbjaig kitörő lelkesedéssel kikiáltá polgártársnak. A polgári őrsereg már számra 300 felé jár. Négy osztályt képezend. Utcáink e napon fényesen valának kivilágítva. Több jellemző transparent iratok közt, a következő ragadá meg a nép figyelmét: Üdv nektek hiv magyarok, jó éjszakát pecsovicok. Végül örömmel érthesithetem önöket arról is, miként a helybeli olvasó hálgyegylet ünnepélyesen kitiltá köréből a köszöntésben nyilvánuló servilismusnak e maradványát „alazatos szolgája.“ Követésre méltó példa! Éljen az Unio!

Koffler Győző,
a nemzeti őrsereg 11-dik osztályában köztíté.

Törvény-javaslat az „urbéri megszüntetett magán-javadalmak statusadóssággá leendő változtatásáról.“ Az urbéri mindennemű tartozások t. törvényczikk által történt megszüntetése következtében rendeltetik: — 1. §. Hogy az országgyűlés berekesztése után megszünnendő urbéri javadalmak igazságszerinti megbecsültetését a felsége ministeriuma lehető legrövidebb idő alatt eszközölje. — 2. §. A megbecsülés alapjául egyedül azon haszon szolgáland, mely abból az illető földhasznakra valóssággal hármlott, nem pedig azon teher, melyet az azt szolgáltató alattvalók általa szenvedtek. — 3. §. A megbecsülésnek miképen leendő eszközölését az illető minister határozandja meg. A megbecsülendő évi haszon értéke húszszorozva teszi a kármentesítési tőkét. — 4. §. A megbecsülés helyessége ellen teendő kifogásokat az igazságministerium által országkerületenkint nevezendő négy, a kapcsolt országok részére külön egy öt tagból álló, és a status által díjazandó választmány sommásan itéli el. — 5. §. Az ekép meghatározandó becsérték fejében a ministerium az illető birtokosoknak haladéktalanul statuskötelezvényeket ad. — 6. §. Az állomány az ekép biztosított tartozás kifizetését ezennel lekötelezi 's azt valósságos statusadósságnak elismeri. A közállomány ezen tartozás kifizetését a kincstári fekvő javakkal is biztosítván, a felelős ministerium ezen javak kölcsönzés alapjául lekötésére, vagy részenkinti eladására is felhatalmaztatik. — 7. §. Ezen statusadósságnak miképen leendő kamatozása és eltörlesztése iránt a ministerium a legközelebbi országgyűlésnek törvényjavaslatot teend, mely is felőle végkép határozand. — 8. §. E' törvényrendelet ezen status-adósság minden kötelezvényébe szóról szóra belé igtatandó.

Igazítás. A Híradó 317. számában ott, hol az udvarhelyszéki eseményeknek a küldöttség általi elősorolása említve van, hibásan áll, mintha „Apor Györgyöt a nép kiáltotta volna ki királybíróvá.“ Apor Györgyöt ugyanis a főkirálybíró helyettesítette, 's ép ellenkezőleg, a nép egy ellene intézett számos aláírtu petíciójának tárgyalását előzte meg lemondásával.

Továbbá a Híradó 318. számában közölt d. bokamegyei tudósításba hibából csúszott bé, mintha az urbéri viszonyoknak csak rögtönü kárpótlással megszüntetése ment volna követutásításba. Igaz, hogy indítványozta ezt Zsombori József; de a határozat Zeyk József indítványa értelmében történt, hogy t. i. a követek az urbéri viszonyoknak lehetősségig biztosított országos kárpótlás melletti megszüntetését igyekezzenek eszközölni.

KÜLFÖLD.

Frankhon. Lamartine becsületes következetességgel akar a köztársaság nevében adott szavának ura lenni. Godebski tábornok lóháton vezérelt a párisi lengyel emigrációt, 60,000 fő párisi nép kíséretében, a városház elébe, hol Lamartine várta őket. Godebski kérése, mivelhogy Lengyelhonnak is megszabadulása órája ütött, engedné meg a köztársaság, hogy hazájok megszabadítására mint katonák fölléphessenek. Lamartine azt felelte: Frankhon az elnyomott és szétdarabolt Lengyelhon iránt forró sympáthiát érez 's az érette ontott vér díját megfizetendő, de annak idejét és óráját csak Frankhon határozhatja meg, mely vérontás nélkül reményli Lengyelhonnak régi fényét visszaadhatni. Frankhon most Németthon regeneratioja nagy és nehéz munkájában föltartóztatni, megháborítani, a szabadság elleni nagy bűnnek és tébolyodottságnak tartja. Szabad ugyan most az ut Németthon felé, hol a népek sympathiája fogadandja 's kísérendi a lengyeleket, de fegyver nélkül induljanak. Bár mint kegyeli is Frankhon a lengyel nemzetet 's ohajtja szabadulását, de magához legközelebb áll, 's kijelentett politikáját meg nem változtathatja; az ideiglenes kormány vállalta fel a Frankhonért tömérdek felelősséget, melyet a nemzeti gyűlésre sértetlenül kell átruháznia. Eszközt adand, melylyel Posenbe utazhatnak, élvezni függetlenségök első zsengejét. A köztársaság a békes utat és testvéri szeretetet választotta a népek szabadságát kivivandó eszközöknek, mi közben Lengyelhonról sem fog elfelejtkezni..... Egy kevés zugás volt a párisi nép közt, de a lengyelek hálaérzettel távoztak, megigérvén fegyver nélkül térni vissza honukba.

Oroszország. Az orosz császár az európai események hírére nem csak 300,000 újoncz öszszedobolásával felelt, hanem következő, felette sajtóságos modoru proclamatiojában nyilatkozott: „Isten kegyelméből Első Miklós minden oroszok császára 's egyedül uralkodója, 'sat., mindenkinek tudtára adjuk: számos évi áldott béke után Európa nyugoti részét oly forrongás zavarára meg, mely a törvényes hatalmakat, 's minden társasági rendet felbomlással fenyeget. A Frankhonban kitört lázadás és fejtelenség a szomszéd Németthonra ragadván, oly rohammal jött, 's azon mértékben növekszett, melyben a kormányok engedtek, 's e pusztító özön mindenütt eláradván, a velünk szövetséges császári ausztriai és királyi porosz státusokat is elárasztotta. E' semmi korlátot többé nem ismerő gonoszság eszelősségében, istentől ránk bizott Oroszországot is fenyegeti. De nem úgy lesz ám! Igaz hitű elődeink

szentséges példája szerinta mindenható isten segélyül hívása közben, készek vagyunk szembezálni elleneinkkel, 's nem kiméllünk semmi áldozatot a végett, hogy szent Oroszországgal megtörhetlen szövetségben az orosz név becsületét, 's határaink sérthetlenségét megóvjuk. Mi azon meggyőződésben élünk, mikép valahány orosz hív alattvalóink közül mindenkori örömmel fog császára szólítására fölkelni, 's mikép régi jelszavunk: Hitért, Czárért, honért! most is győzelemre fog vezetni; és akkor legmélyebb hálnak érzetében, mint most istenben vetett szent bizalmuk érzetében egyesülten azt kiáltjuk: Velünk az isten! értsetek meg pogányok és boruljatok le: mert velünk az Isten. Költ Petersburgban, mart. 26-án kr. sz. után 1848-ik uralkodásunk 23-ik évében.

Erre az Oester. Zeitung, nem az elhunyt Pilat féle Beobachter — imigy felel: Az asiai despotismus szelleme kikelt a szabad Europa ellen. Tán a még teljes hatalommal uralkodó czárt is megkapta a szédelés? vagy tán a gonoszság már országga szívéig hatott? Hajlandók vagyunk azt hinni. Mert különben nem fenyegetőznék ily modorban; népe régi ösztöneire nem hivatkoznék. Vagy tán eszébe jutott Napoléon szava: „Europa ötven év alatt vagy republica lesz, vagy egy nagy kozák ország.“ A czár mint látszik nem olvas hírlapokat, mert engedékenységgel vádolja a kormányokat, pedig a kormánygyeplők épp a tulon tuli megfeszítése mián pattantak el, és született a lázadás.

Németthon. M. m. Frankfurt. Némethonnak notabilis küldöttjei, biztosai vagy képviselői gyűlése — melynek feladata a jövendő nemzeti constituáló gyűlés tagjainak választási módját meghatározni — mart. 31-én tartá első ülését Mittermaier elnöklete alatt. A tanácskozás alapja volt a n. szövetségi gyűlés által kinevezett bizottmány következő programja: Egy országgló fő felelős miniszterekkel. A n. fejedelmek vagy képviselők tanácsa. A népház, minden 70,000 lélekre eső egy egy tagból alakulandó. E középponti hatalom hatáskörébe esik: egy hadsereg; követségek általi egy képviselés az idegen hatalmak mellett; kereskedés, hajózás, vám, csatornák, vaspályák, pénzérték, font, mérték, és posta dolgában egy rendszer; egy büntető- és polgári törvénykönyv, egy szövetségi föltételek; nemzeti jogok védelmezése. A tanácskozást Struve kezdte meg, ki ő maga 's 15 elvaráti nevében következő népjogok elismerését kívánta: a népnek vagyona, személye, jólléte, mivelődése,

és szabadsága iránti kezességet; a fenálló sergek eltörlését 's a népörséggeli öszszeolvasztását; a hivatalnokok sergének megszüntetését a nép által választott férfiakból álló olcsó kormányt; a belső vámok, hajózási adó, iparadó, élelemszeradó 'sat. eltörlését, helyettök vagyons- és jövedelemadó behozatalát; ipar, kereskedés és földmívelés védelmezését; nemeség és nemesi jogok eltörlését; statusnak egyháztól, egyháznak iskoláktól elválasztását; hitszabadságot, gyülekezési jogot, helységek függetlenségét; oktatók 's lelkészek jobb karba helyezését; kolostorok, censura engedmény, cautio, titkos és írásbeli inquisitiók eltörlését; habeas-corpus törvény hozatalát; a munkás és közép osztály szükségének ellátását, a tőke és munka közti aránytalanságnak munkaügy miniszterium általi megszüntetését, egyesek örökös uralkodásinak eltörlését, szabadon választott parlamentet, 's amerikai mintára szabad szövetségi alkotmányt.... Mittermaier elnök megjegyzi, mikép ily, az egész igazgatást más alakba öntő javaslat felett rögtön határozni lehetetlen. Struve pedig épp ezt kívánja, vagy pedig azt, hogy bizottmánynak adassék át. Schaffrath oly bizottmány kinevezését kívánja, mely ugy a szövetség bizottmánya, mint a Struve 's több más indítványát megvizsgálja. A szöv. bizottmány kinevezése óta Németthon megfordult a sarkán, Berlinben vér folyt, Schleswig-Holstein Dániától elvált. Welcker a szöv. bizottmány egyik tagja mondá, hogy a bizottmány csak a főbb alapokat tette le, a többi a fejedelmeket és népeket képviselő parlament dolga. Poroszthon, Ausztria alig vannak itt képviselve; nélkülök végezni nem volna szép és helyes dolog. Gagern azon pillanatot, melyben Holstein szabad, 's az orosz had az ajtó előtt áll, nem tartja alkalmasnak azon feladat megfejtésére, mikint kelljen mindenkit jó karba helyezni. Előbb ki kell mondani, hogy a monarchia mellett maradunk, népszerű parlamenttel és egyesységben. Hecker. A kormányok most fejtelenségben sinylenek, a népek ránk tekintnek, de a reactionariusok is. Maradjunk együtt, miglen határozunk. Eisenmann: Ha ő, ki ártatlanul elítélve 15 évig ült a börtönben, a monarchia mellett nyilatkozik, több az csupa álmnál.... A vitatkozás közben Vogt és Welcker öszkocczantak volt, miért is az ülést az elnök félóraig felfüggeszté.... Az első napi tanácskozás eredménye volt, miszerint a gyűlés Schleswignek a német szövetségbe felvételét kimondta. Lengyelhon visszaállítását Németthon köteleztetésének elismerte, Posen képviseltesét eldöntetlen hagyta, 's minden 50 000 főből egy egy képviselő választását meghatározta.

HIRDETÉSEK.

az Erd. Híradó 349-ik számához aprilis 14-én 1848.

Könyv- és könyvmda hasznóberbe adása.

(5) A kolozsvári evang. reform. főiskola Könyv- és Könyvmdája az 1848 dik évi october 1-ső napjától kezdve, tíz egymásután következő évre hasznóberbe fog adatni. Ezen egyesített intézet megújított 's jó karban állását a benne kijött munkák tanusítják, 's apróra leírni nem is lehet. Annyit mindazáltal megemlíteni szükségesnek tartunk, hogy mind a typographiának mind a lithographiának egy udvara, külön fedél alatt elegendő

tágas szobái vannak, 's ezek mellett két alkalmas lakó szoba, konyha, pincze, külön iroda, 's legbiztosabb két tagos raktár. Négy sajtó, 's ezek között egy megújított vassajtó, a lithographiában különösen egy Kraftól Bécsben készített sajtó folyvást munkában vannak. A kik környüállásos értesítést kívánának venni, személyesen, vagy a főiskola igazgató-tanára Tunyogi Cs. Józsefhez intézendő bérmentes levél által a tudakozást az 1848 ik évi junius 13-kaig megtehetik. A mikor is a hasznóberbeadás szabad kézről, vagy árverés útján megtörténik,

hogy a kibérlőnek october 1-ső napjáig az átvétel és egyéb szükséges intézkedésre is elég idő maradjon.

HIVATALOS HIRDETÉS.

(2) 1) Egy ez előtt több évekkal tanált, de a rendőrség kezébe csak most jött boglár fő.
2-or Egy ezüst evő kanál.
3-or egy késvilla alá való ezüstpalló
4-or egy kised asztali tükör ezüststrámája
5-ör egy becsületes polgár bizonyos mennyiségű pénzt tanálván tulaj-

don szállása előtt, a káros ez iránt magát jelentve, utasítást vehet, a rendőrségtől; ugy nem különben.

6-or Valamely uri aszszonyság szekereiről már régebben elveszett és a Bánffy Hunyadi határon megtanált egy női karmantyú iránt is utasítást ad a kolozsvári rendőr igazgatóság. (3)

Eladó orgona.

(3) Egy négy oktávás, 's hat változatos új izlésű, nagyszerű orgona az ovárban 230 szám alatt Konnert Mártonnál eladó. (3)

Gabona-ár kolozsvári piaczon 16 kupás mérője váltó garasban aprilis 13-án. Tisztabuza 53. — Elegyes — 47 Rozs — 26. Törökbuza 26. — Zab 16. — A' marhabus fontja 13 kr.

Szerkeszti és saját betűivel nyomatja Méhes Sámuel.